

Rhynchites aeneovirens Mrsh. — Boz-tepe, z krzaków dębowych 1 egz. 6. V. 17; *Rh. pauxillus* Germ. — Boz-tepe, 3 egz. z pigwy 21. V. 17; *Rh. coeruleus* Deg. — Trpz, wzgórze wsch. z głogu 1 egz. 12. V. 17; *Rh. hungaricus* Hrbst. a. *marginicollis* Schilsky — Daftaban, 29. VI. 17, z głogu.

Materiały do fauny czerwców miasta Poznania.

(Beiträge zur Coccidenfauna der Stadt Poznań)

podał

J. W. SZULCZEWSKI.

Spis niniejszy obejmuje czerwce, zebrane na obszarze miasta (z wyjątkiem kilku podanych w nawiasach). Sprzyjające warunki lokalne wpłynęły na silne rozpowszechnienie tych ogrodnikom dobrze znanych szkodników. Przeważnie gatunki w skupieniach występujące, jak *Lecanium corni*, *Lepidosaphes ulmi* i *Chionaspis salicis*, wyrządzają znaczne szkody. Wraz z 10 przybłędami, z którymi zetknąłem się w cieplarniach ogrodów miejskich przy badaniu zachodzących tam szkodników, przybywa do 24 gatunków, przeze mnie dla fauny Wielkopolski w r. 1921 podanych¹⁾, 16 nowych.

Nowe gatunki odznaczone są drukiem tłustym, przybłędy nadto otrzymały znak *.

HEMIPTERA — COCCIDAE.

Asterolecanium variolosum (Mod.) Ldgr. Gromadnie na korze latorośli, rzadziej pni; powoduje koliste nabrzmienia kory (galasy) na — *Quercus robur*: Stoki cytadeli, cmentarz ew. na Górczynie, cm. św. Pawła i św. Łukasza, Szkolny Ogród Botaniczny; *Qu. sessiliflora*: Szkolny Ogr. Bot., cmentarz Fanny, cm. przy Półwiejskiej.

Eriococcus spurius (Mod.) Ldgr. W szparach kory na gałę-

¹⁾ Przyczynek do fauny czerwców (Coccidae) Wielkopolskich. Prace Komisji Matematyczno-Przyrodniczej Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Serja B, T. I. Z. I.

ziach cieńszych pni na — *Ulmus campestris*: Cmentarz Wojskowy, cm. Świętokrzyski; *U. c. v. suberosa*: Cmentarz Farny, Szk. Ogr. Botaniczny; *U. montana f. pendula*: Cmentarz Wojskowy, cm. na Szelażu, cm. w Dębcu.

Fonscolombea fraxini (Kalt.) Ckll. Na korze pni, niełatwo od porostów, pomiędzy którymi zazwyczaj występuje, do odróżnienia na — *Fraxinus excelsior*: Cmentarz Wojskowy, cm. Farny, cm. św. Łukasza, cm. na Szelażu, szosa okrężna za Górczynie, stoki cytadeli; *F. e. f. pendula*: Cmentarz na Wildzie, cm. Farny; *F. monophylla*: Cmentarz na Półwiejskiej; *F. lentiscifolia*: Zielone Ogródki.

Phenacoccus aceris (Sign.) Ckll. W bliznach, rzadziej w szparach kory na — *Acer platanoides*: Cmentarz na Wildzie; *Aesculus hippocastanum*: Park Sołacki.

* *Pseudococcus adonidum (L.) Westw.* W cieplarniach ogrodów miejskich pospolity szkodnik; ♂♂ (skrzydlate) obserwowałem w marcu 1924 r. na — *Alsophila australis*, *Asparagus plumosus*, *Brixa orellana*, *Benincana cerifera*, *Ceratonia siliqua*, *Chamaedorea graminifolia*, *Cissus gongylodes*, *C. antaretica*, *C. nigerac*, *C. discolor*, *Cryptostegia madaskarensis*, *Cyperus papyrus*, *Dracaena rosea*, *Euphorbia pulcherrima*, *E. regis Jube*, *E. resinifera*, *Ficus heterophylla*, *Gossypium herbaceum*, *Hoya carnosa*, *Mimosa pudica*, *Oryza sativa*, *Opuntia monacantha*, *O. ledinii*, *O. leucotricha*, *Pandemia crassipes*, *Pistia stratiotes*, *Polygonum platychedrum*, *Sagittaria montevidensis*.

* *Pseudococcus citri (Risso) Fern.* Jak poprzedni, lecz rzadki, na — *Vitis discolor*.

Aspidiotus abietis (Schr.) Löw. Pojedynczo na igliwiu, na — *Pinus silvestris*: Dębina, lasek Gołenciński, cmentarz Świętokrzyski; *P. austriaca*: Ogród Botaniczny, wały Zygmunta Augusta, cmentarz w Dębcu; *P. montana*: Plac Drwęskiego, Góra Przemysłowa; *P. cembra*: Szkolny Ogr. Botaniczny.

* *A. britannicus Newst.* W palmiarni Ogrodu Botanicznego, na — *Eugenia australis*, *Laurus nobilis*.

A. ostreiformis Curt. Na korze pni, zazwyczaj pokryty odłamkami kory, na — *Betula verrucosa*: Wały Zygmunta Augusta, Wilczak; *B. pubescens*: Cmentarz w Dębcu, wały Zygmunta Augusta; *Acer pseudoplatanus*: Stoki cytadeli; *Carpinus betulus*: Wały Leszczyńskiego, Dębina, park Słowackiego; *Populus tre-*

mula: Lasek Gołenciński, Malta; *P. trichocarpa*: Szkolny Ogród Botaniczny; *Salix purpurea*: Łąki Gołencińskie, Szkolny Ogród Botaniczny; *Tilia euchlora*: Wały Leszczyńskiego; *Ulmus hollandica*: Park Teatralny, wały Zygmunta Starego.

* *A. hederæ* (Vall.) Sign. W cieplarniach ogrodów miejskich, na — *Yucca gloriosa*, *Chamaerops humilis*, *Sabal adamsoni*, *Phoenix canariensis*.

A piri (Licht) Reh. Rzadki, na — *Fraxinus excelsior* f. *pendula*: Cmentarz na Wildzie; razem z *Fonscolombea fraxini*, cm. Farny; *Crataegus oxyacantha*: Stoki cytadeli, cmentarz kat. na Górczynie.

A zonatus Frauenf. Na korze pni i gałęzi, na — *Quercus robur*: Cmentarz na Szelągu, cm. Świętokrzyski, park Teatralny, park Marcinkowskiego; *Qu. sessiliflora*: Cmentarz przy Półwiejskiej.

Chionaspis salicis (L.) Sign. Gromadnie występujący szkodnik. Z powodu śnieżnobiałego ubarwienia ♂♂ bezskrzydłych z daleka dostrzegalny, na — *Acer platanoides*: Dębina, cmentarz na Wildzie, cm. św. Łukasza; *A. pseudoplatanus*: Lasek za bramą Kaliską; *Alnus glutinosa*: Dębina, Wilczak, Ogród Dendrologiczny; *A. cinerea*: Park Sołacki, stoki cytadeli; *Carpinus betulus*: Dębina, Ogród Dendrologiczny; *Fraxinus excelsior*: Grudziniec, park Sołacki, cmentarz przy Półwiejskiej; *F. e. f. pendula*: Cmentarz na Wildzie, cm. Wojskowy, szosa okrężna za Górczynem, cm. Farny; *F. monophylla*: Cmentarz przy Półwiejskiej; *Mespilus germanicus*: Ogród Botaniczny; *Pirus communis*: Park Marcinkowskiego, cmentarz Świętokrzyski, lasek za bramą Kaliską; *Populus trichocarpa*: Szkolny Ogr. Botaniczny; *Rosa canina*: Cmentarz Jeżycki, park Marcinkowskiego, stoki cytadeli; *Salix alba* f. *pendula*: Park Marcinkowskiego, aleja Wielkopolska; *Syringa persica*: Ul. Ogrodowa, park Teatralny; *Tilia americana*: Ul. Spokojna; *T. cordata*: Cmentarz na Wildzie, park Sołacki; *T. platyphyllos*: Cmentarz na Górczynie, cm. przy Półwiejskiej, cm. Farny; *T. euchlora*: Ul. Konopnickiej, Ogród Botaniczny.

Diaspis visci Löw. Tak na liściach, jak i owocach, na — *Juniperus communis*: Cmentarz Jeżycki, (las Ludwikowski, w pobliżu Staszycówki; zachodzi niezawodnie i na licznie tam napotykanym *Viscum album* v. *laxum*, których zbadanie nie było możliwe); *Thuja occidentalis*: Cmentarz Świętokrzyski, cm. na Sze-

lągu; *T. occidentalis* f. *filifera*: Cmentarz św. Łukasza; *Chamaecyparis lawsoniana*: Cmentarz Jeżycki.

Lepidosaphes ulmi (*L.*) *Fern.* Bardzo rozpowszechniony, choć mniej podpadający szkodnik, na — *Acer campestre*: Cmentarz Farny, aleja Wielkopolska; *Aesculus hippocastanum*: Wały Leszczyńskiego; *A. rubicunda*: Ul. Starościańska; *Betula alba*: Ogród Botaniczny, wały Zygmunta Augusta, stary cmentarz św. Pawła; park Marcinkowskiego; *B. pubescens*: Wały Zygmunta Augusta, cmentarz Świętokrzyski; *Buxus sempervirens*: Cmentarz Wojskowy; *Cotoneaster acutifolia*: Park Marcinkowskiego; *Crataegus coccinea*: Zielone Ogródki, Rynek Wildecki; *Crataegus monogyna* fl. pleno: Cmentarz Wojskowy, cm. na Szelągu, ul. Mickiewicza; *Evonymus europaea*: Ul. Libelta; *Lonicera tatarica*: Park Sołacki, ogród Dendrologiczny; *Pirus aucuparia*: Cmentarz Farny, stoki cytadeli, park Sołacki, lasek za bramą Kaliską; *P. malus*: Lasek za bramą Kaliską; *P. communis*: Cmentarz Jeżycki, cm. św. Łukasza, Przepadek, lasek za bramą Kaliską, cm. Farny; *Prunus spinosa*: Stoki cytadeli, Szeląg, Wilczak; *Quercus robur*: Park Marcinkowskiego; *Rosa rubiginosa*: Aleja Wielkopolska; *Salix daphnoides*: Cmentarz św. Łukasza; *Syringa vulgaris*: Cmentarz Świętokrzyski, park Sołacki; *Ulmus montana*: Cmentarz Wojskowy.

L. newsteadi (*Šulc*) *Fern.* Pojedynczo na igliwiu, na — *Pinus silvestris*: Las Gołęciński, cmentarz Świętokrzyski; *P. montana*: Plac Drwęskiego.

* *Pinnaspis aspidistrae* (*Sign.*) *Ldgr.* W cieplarniach ogrodów miejskich, na — *Adiantum formosum*, *Asplenium nidus*, *Nephrolepis whittiniana*, *Polypodium nigerianum*, *P. ireoides*.

* *Parlatoria proteus* (*Cuit.*) *Sign.* W cieplarniach ogrodów miejskich, na — *Cymbidium lowsianum*, *C. giganteum*.

Leucaspis candida (*Targ.*) *Sign.* Na igliwiu, zazwyczaj razem z następującym, na — *Pinus silvestris*: Lasek Gołęciński, cmentarz Świętokrzyski; *P. montana*: Wały Zygmunta Augusta, Szkolny Ogród Botaniczny.

L. löwi *Colv.* Na — *Pinus silvestris*: Dębina, lasek Gołęciński, cmentarz Świętokrzyski.

Kermes roboris (*Fouyer*) *Fern.* W szparach grubej kory, na — *Quercus robur*: (Góra Dziewicza).

Ceroplastes rusci (L.) Sign. W cieplarniach; bardzo rzadki, na: *Azalea mollis*, *Camellia japonica*.

Eriopeltis festucae (Fons.) Sign. Na trawach, na — *Festuca silvatica*: (Las Ludwikowski, w pobliżu Staszycówki).

Lecanium arion Ldgr. Na żywotnikach, na — *Thuja occidentalis*: Stary cmentarz Świętokrzyski, cm. na Szelażu; *T. orientalis*: Cmentarz Wojskowy; *T. gigantea v. aurea*: Park Sołacki.

L. bituberculatum Targ. Pojedynczo na gałęziach, na — *Pirus communis*: Stoki cytadeli, cmentarz św. Łukasza.

L. corni Bchë. Najbardziej rozpowszechniony gatunek, na — *Ampelopsis quinquefolia*: Ul. Mickiewicza; *Acer platanoides*: Dębina, lasek za bramą Kaliską, cmentarz na Szelażu; *A. pseudo-platanus*: Lasek za bramą Kaliską, stoki cytadeli, Ogród Dendrologiczny; *Betula verrucosa*: Stoki cytadeli, Góra Przemysława; *Buxus sempervirens*: Cmentarz Farny; *Crataegus oxyacantha*: Stoki cytadeli, cmentarz św. Pawła; *C. coccinea*: Ogród Dendrologiczny, Zielone Ogródki; *C. monogyna fl. pleno*: Ul. Mickiewicza, cmentarz Farny, cm. na Szelażu; *Corylus avellana*: Dębina, stoki cytadeli, aleja Wielkopolska; *Cornus baileyi*: Ogród Dendrologiczny; *C. sanguinea*: Aleja Wielkopolska; *Carpinus betulus*: Wały Leszczyńskiego, lasek za bramą Kaliską, cmentarz Farny, stoki cytadeli; *Cytisus laburnum*: Ul. Mickiewicza, ul. Konopnickiej, ul. Matejki, Ogród Botaniczny; *Cydonia japonica*: Park Sołacki; *Caragana arborescens*: Ogród Dendrologiczny, Szkolny Ogr. Botaniczny; *Cotoneaster acutifolia*: Park Marcinkowskiego; *Eleagnus argentea*: Park Marcinkowskiego; *Fraxinus excelsior*: Park Sołacki, Dębina, Ogród Botaniczny, stoki cytadeli, cmentarz przy Półwiejskiej; *F. e. f. pendula*: Cmentarz przy Półwiejskiej, cm. na Szelażu, cm. Wojskowy; *F. ornus*: Park Sołacki; *Gleditschia triacanthos*: Wały Zygmunta Augusta, Szkolny Ogród Botaniczny; *Lonicera nigra*: Aleja Wielkopolska; *L. coerulea v. salicifolia*: Ogród Dendrologiczny; *Mespilus germanica*: Ogród Botaniczny; *Prunus serotina*: Park Marcinkowskiego, Ogród Dendrologiczny, Aleja Wielkopolska, (las w Kobylepolu); *P. avium*: Stoki cytadeli; *P. padus*: Dębina, stoki cytadeli; *P. spinosa*: Lasek za bramą Kaliską, stoki cytadeli, Dębina, Wilczak; *P. mirobalanum*: Góra Przemysława, park Teatralny; *P. pissardi*: Park Teatralny, Zielone Ogródki; *Pirus malus*: Lasek za bramą Kaliską, stoki cytadeli; *P. sargentii*: Park Sołacki; *P. communis*:

Cmentarz Farny, stoki cytadeli, lasek za bramą Kaliską; *P. aucuparia*: Stoki cytadeli; *Populus italica*: Cmentarz ew. na Górczynie; *Quercus robur*: Stoki cytadeli; *Ribes aureum*: Ogród Dendrologiczny; *R. alpinum*: Góra Przemysława, park Sołacki; *R. sanguineum*: Cmentarz ew. na Górczynie; *Rosa rugosa*: Park Sołacki, Góra Przemysława; *R. canina*: Lasek za bramą Kaliską, cmentarz Farny; *Rhamnus cathartica*: Stoki cytadeli, lasek za bramą Kaliską; *R. frangula*: Ogród Dendrologiczny; *Robinia pseudacacia*: Stoki cytadeli, cmentarz Farny, Ogród Dendrologiczny, lasek za bramą Kaliską; *Syringa vulgaris*: Ul. Mickiewicza, cmentarz Farny, cm. na Szelażu; *Symphoricarpus racemosa*: Park Teatralny, Ogród Dendrologiczny; *Spiraea fontanesi*: Ogród Dendrologiczny, *Tilia cordata*: Stoki cytadeli, Dębina, cmentarz w Dębcu; *T. tomentosa*; Szkolny Ogród Botaniczny; *Ulmus montana* f. *pendula*: Cmentarz Wojskowy, cm. Farny, cm. na Szelażu; *Viburnum lantana*: Park Sołacki.

L. ciliatum *Dongl.* Największy i najrzadszy gatunek, na — *Populus alba*: Nad Wartą.

* *L. hemisphaericum* *Targ.* W cieplarniach ogrodów miejskich, na — *Asplenium vivipara*, *Asparagus plumosa*.

* *L. hesperidum* (*L.*) *Burm.* Jak poprzedni, na — *Laurus nobilis*, *Citrus medicus*, *Chamaerops humilis*, *Kentia baueri*, *Camellia japonica*, *Chamaerops excelsa*, *Veronica hendersoni*.

* *L. oleae* (*Bern.*) *Walk.* Jak poprzedni, na — *Coffea arabica*, *Nerium oleander*, *Cycas revoluta*, *Pittosporium tobira*, *Platyterium alaicorne*, *Eugenia edulis*.

* *L. pulchrum* *March.* Jak poprzedni, lecz rzadki, na — *Eucalyptus globulus*.

Physokermes coryli (*L.*) *Ldgr.* Pojedyńczo na gałązkach, na — *Rosa rubiginosa*: Aleja Wielkopolska; *Acer campestre*: Aleja Wielkopolska.

P. piceae (*Schr.*) *Fern.* W kątach rozgałęzień, na — *Picea excelsa*: Park Sołacki, cm. św. Łukasza, cm. Jeżycki, wały Zygmunta Augusta, (park w Dębinie, pow. szaniotulski); *P. pungens* v. *glauca*: Wały Zygmunta Starego; *P. engelmanni*: Szkolny Ogr. Botaniczny; *Pinus silvestris*: Dębina.

Pulvinaria betulae (*L.*) *Sign.* Rzadki, lecz w skupieniach, na — *Evonymus europaea*: Ul. Poznańska, Dębina; *Salix nigricans*: (Bagna, pow. obornicki).

Margarodes polonicus (L.) Ckll. U nasady lodygi, na —
Scleranthus perennis: Żwirownia w Dębcu, (Czerwonak, Karpisko,
 pow. wolsztyński; Sędziny, pow. szamotulski).

Orthesia urticae (L.) Am. et Serv. Występuje gromadnie,
 na — *Urtica urens*: Gołęcina.

Zusammenfassung.

Im vorliegenden Verzeichnis, einer Ergänzung zu Verfassers 1921 erschienenem „Verzeichnis der Coccidenfauna Grosspolens“, werden u. a. sechs neue einheimische Arten (*Diaspis visci*, *Fonscolombea fraxini*, *Physokermes piceae*, *Lecanium bituberculatum*, *L. arion*, *Margarodes polonicus*) und zehn Eindringlinge (*Pseudococcus adonidum*, *P. citri*, *Aspidiotus britannicus*, *A. hederæ*, *Pinaspis aspidistrae*, *Parlatoria proteus*, *Ceroplastes rusci*, *Lecanium oleae*, *L. hemisphaericum*, *L. pulchrum*) für die Stadt Poznań festgestellt, wodurch die Coccidenfauna Grosspolens auf 40 Arten sich erhöht hat.

Rzadsze lub nowe gatunki motyli z okolic Nozdrzca i Lubyczy Królewskiej.

[Espèces plus rares ou nouvelles des papillons des environs de Nozdrzec et de
 Lubyca Królewska].

podat

JAN ROMANISZYN.

Otrzymał w roku ubiegłym subwencję z Lwowskiego Koła Współpracowników Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie na badania entomologiczne, postanowiłem przeprowadzić takowe w Podkarpaciu w powiecie Brzozowskim (środkowa Małopolska), który pod względem lepidopterologicznym nie był dotychczas zupełnie badany. W pierwszych dniach lipca 1925 r. wyjechałem do Nozdrzca. Tam łowiłem około trzech tygodni, robiąc dalsze wycieczki do lasów i zrębów we Warze i lasu nad kamieniołomem obok wsi Karolówka położonego. Wszystkie trzy powyżej wspomniane miejscowości są to nowe stanowiska położone na lewym brzegu Sanu na południe od Dynowa.